

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Шпілярович В. В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для підготовки до семінарських (практичних) занять
з навчальної дисципліни
**«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»**
для здобувачів денної форми навчання
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 26 «Цивільна безпека»,
спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»,
ОПП «Правоохоронна діяльність»

Івано-Франківськ, 2025

Схвалено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол № 5 від 21 січня 2025 року).

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол № 4 від ____ лютого 2025 року).

Шпілярович В. В. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Правове регулювання забезпечення національної безпеки та захисту об'єктів критичної інфраструктури» для здобувачів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 026 «Цивільна безпека», спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність», ОПП «Правоохоронна діяльність». Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2025. 30 с.

Методичні вказівки містять в собі основні питання, що виносяться для обговорення на семінарських (практичних) заняттях, а також питання, які пов'язані з аналізом положень окремих нормативно-правових актів, та практичні завдання, вивчення (розв'язання) яких є необхідним для засвоєння на практиці теоретичних знань, що стосуються сфери забезпечення національної безпеки та захисту об'єктів критичної інфраструктури. До кожної теми подано список рекомендованої літератури, який доцільно опрацювати.

Методичні вказівки призначені для здобувачів закладів вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни «Правове регулювання забезпечення національної безпеки та захисту об'єктів критичної інфраструктури».

ЗМІСТ

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ.....	4
Семінарсько-практичне заняття № 1.....	4
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ	
Семінарсько-практичне заняття № 2.....	6
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Семінарсько-практичне заняття № 3.....	9
СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Семінарсько-практичне заняття № 4.....	12
ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Семінарсько-практичне заняття № 5.....	16
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Семінарсько-практичне заняття № 6.....	19
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБ'ЄКТИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	
Семінарсько-практичне заняття № 7.....	22
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	
Семінарсько-практичне заняття № 8.....	25
СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	
Семінарсько-практичне заняття № 9.....	29
РІВНІ ТА РЕЖИМИ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ. МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА	

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ

Семінарсько-практичне заняття № 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, мета та об'єкти національної безпеки України.
2. Поняття та види національних інтересів України.
3. Рівні національної безпеки України.
4. Структура національної безпеки України.
5. Система національної безпеки України.
6. Поняття та види загроз національній безпеці України.

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які є правовою основою забезпечення національної безпеки України?
2. Дайте визначення поняттю «національні інтереси особи» та назвіть її систему.
3. Дайте визначення поняттю «національні інтереси суспільства» та назвіть їх систему.
4. Дайте визначення поняттю «національні інтереси держави» та назвіть їх систему.
5. У чому відмінність між поняттями «національні інтереси України» та «національні цінності України»?
6. Назвіть рівні національної безпеки України.
7. Що включає в себе структура національної безпеки України?
8. Що включає в себе система національної безпеки України?
9. Дайте визначення поняттю «загрози національній безпеці України».
10. Назвіть критерії класифікації загроз національній безпеці України та відповідно до них їх види (види загроз).

III. Практичні завдання:

1. У вигляді таблиці за відповідними критеріями розмежуйте поняття «національна безпека України» та «державна безпека України».
2. У вигляді таблиці за відповідними критеріями розмежуйте поняття «міжнародна безпека», «колективна безпека» та «національна безпека України».
3. Випишіть з Конституції України положення, які регламентують (визначають) національні інтереси особи.
4. Випишіть з Конституції України положення, які регламентують (визначають) національні інтереси суспільства.
5. Випишіть з Конституції України положення, які регламентують (визначають) національні інтереси держави.

IV. Тематика наукового повідомлення (доповіді): «Воєнна безпека як складова національної безпеки України».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про оборону» від 6 грудня 1991 року № 1932-XII.
3. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
4. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.
5. Закон України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX.
6. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020.
7. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 21 березня 2021 року № 121/2021.
8. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України» від 18 червня 2021 року № 473/2021.
9. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» від 20 серпня 2021 року № 473/2021.
10. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію кібербезпеки України» від 26 серпня 2021 року № 447/2021.

II. Теоретичні джерела:

1. Viktoriia Shpiliarevych. The place and role of cybersecurity in the system of providing national security of Ukraine. *The Multidimensionality of Cybersecurity* [Materials of the 1st International Scientific Conference, April 24-26, 2024]. Warsaw (Poland), 2024. pp. 339–349.
2. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України : монографія ; наук. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: ТАЛКОМ, 2017. 576 с.
3. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.
4. Державне управління національною безпекою: соціально-економічне забезпечення : монографія / Домбровська С. М., Шведун В. О., Рубан А. В. Х.: НУЦЗУ. 2022. 221 с.
5. Кремень В. Г., Бінько І. Ф., Головащенко С. І. Політична безпека України: концептуальні засади та система забезпечення : монографія. К.: МАУП, 1998. 92 с.

6. Мартин О. М. Пожежна безпека як складова національної безпеки: економічні аспекти : монографія. Львів : СПОЛОМ, 2017. 292 с.
7. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.
8. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засад : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.
9. Нікітін Ю. В. Протидія злочинності в системі забезпечення внутрішньої безпеки українського суспільства : монографія. К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2009. 373 с.
10. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
11. Шпіляревич В. В. Корупція як загроза національній безпеці України. *European scientific congress*. [Materials of the 12st International scientific and practical conference, December 25-27, 2023]. Madrid (Spain), 2023. pp. 696–700.
12. Шпіляревич В. В. Окремі аспекти забезпечення національної безпеки України крізь призму положень Конституції України. *Кримінально-правова охорона безпеки людини, нації, світу: фундаментальність, трансдисциплінарність і ноонауковість убезпечення* [матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 17 травня 2024 р.]. Харків, 2024. С. 73–77.

Семінарсько-практичне заняття № 2

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, мета та завдання державної політики у сфері національної безпеки України.
2. Напрями державної політики у сфері національної безпеки України.
3. Принципи та засади державної політики у сфері національної безпеки України.
4. Формування державної політики у сфері національної безпеки України.
5. Реалізація державної політики у сфері національної безпеки України.

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть міжнародні нормативно-правові акти, які є правовою основою державної політики у сфері національної безпеки України.
2. Назвіть закони України, які регулюють основні питання забезпечення національної безпеки України.
3. Дайте визначення поняттю «державна політика у сфері національної безпеки України».

4. Дайте визначення поняттю «принципи державної політики у сфері національної безпеки України».

5. Дайте визначення поняттю «національні інтереси держави» та назвіть їх систему.

6. Назвіть основні принципи формування державної політики у сфері національної безпеки України.

7. Дайте визначення поняттю «планування у сфері національної безпеки України».

8. Назвіть принципи планування у сфері національної безпеки України.

9. Які є види планування у сфері національної безпеки України?

10. У чому полягає відмінність між формуванням та реалізацією державної політики у сфері національної безпеки України?

III. Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю відомостей про закон України «Про національну безпеку України»

Вид документа	Суб'єкти розробки/ затвердження/прийняття	Основні положення (короткий зміст документа)

2. Заповніть таблицю відомостей про Стратегію національної безпеки України

Вид документа	Суб'єкти розробки/ затвердження/ прийняття	Основні положення (короткий зміст документа)

IV. Тематика наукового повідомлення (доповіді): «Інформаційна безпека як складова національної безпеки України».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.

2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року № 2411-VI.

3. Закон України «Про оборону» від 6 грудня 1991 року № 1932-XII.

4. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.

5. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.

6. Закон України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX.

7. Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16 листопада 2021 року № 1882-IX.

8. Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року № 3855-XII.

9. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.

10. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.

11. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020.

12. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 21 березня 2021 року № 121/2021.

13. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України» від 18 червня 2021 року № 473/2021.

14. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» від 20 серпня 2021 року № 473/2021.

15. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію кібербезпеки України» від 26 серпня 2021 року № 447/2021.

II. Теоретичні джерела:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.

2. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

3. Державне управління національною безпекою: соціально-економічне забезпечення : монографія / Домбровська С. М., Шведун В. О., Рубан А. В. Х.: НУЦЗУ. 2022. 221 с.

4. Іськів І. Я. Державна політика у сфері забезпечення національної безпеки України : дис. ... доктор філософії : 281 «Публічне управління та адміністрування» / Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир, 2023. 215 с.

5. Нападовська Л. В. Національна безпека України у глобальному контексті. *Безпека життєдіяльності*. 2009. № 4. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6cff08fc-8539-4d08-863a-15f9847436a0/content>.

6. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.

7. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засад : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.
8. Нікіфоренко В. С. Особливості державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону. *Юридичний бюлетень*. 2019. Вип. 11. Частина 1. С. 328–335.
9. Рубан А. В. Розвиток державної політики щодо забезпечення національної безпеки. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія «Державне управління». 2019. Вип. 1 (10). С. 60–64.
10. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
11. Ситник Г. П. Державне управління національною безпекою України : монографія. Київ : Вид-во НАДУ, 2004. 408 с.
12. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник К.: НАДУ, 2012. 544 с.
13. Тихомиров Д. О. Засади державної політики у сфері безпеки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 91–96.
14. Чижов Д. А. Характеристика державної політики України щодо забезпечення та реалізації прав і свобод людини у сфері національної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 50–53.
15. Шпілярович В. В. Окремі аспекти дослідження державної політики у сфері національної безпеки України. *Національна безпека України в умовах інформатизації та глобалізації суспільних процесів : сучасні загрози та кримінально-правове регулювання* [матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції 11 травня 2023 р.]. Харків, 2023. С. 146–150.

Семінарсько-практичне заняття № 3

СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

I. Питання для обговорення:

1. Поняття та види суб'єктів державної політики у сфері національної безпеки України.
2. Верховна Рада України як суб'єкт державної політики у сфері національної безпеки України.
3. Президент України як суб'єкт державної політики у сфері національної безпеки України.
4. Рада національної безпеки і оборони України як суб'єкт державної політики у сфері національної безпеки України.
5. Міністерство оборони України як суб'єкт державної політики у сфері національної безпеки України.

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які визначають правовий статус суб'єктів державної політики у сфері національної безпеки України.
2. Назвіть складові сектору безпеки та оборони України.
3. Дайте визначення поняттю «суб'єкти державної політики у сфері національної безпеки України».
4. Хто очолює Раду національної безпеки і оборони України?
5. Назвіть процедуру призначення на посаду міністра оборони України.
6. Дайте визначення поняттям «воєнний стан України» та «надзвичайний стан України».
7. Назвіть порядок введення в Україні воєнного стану.
8. Перелічіть підстави припинення (скасування) в Україні воєнного стану.

III. Практичні завдання:

1. У вигляді таблиці відобразіть:
 - 1.1. Повноваження Верховної Ради України, які стосуються: а) формування державної політики у сфері державних органів у сфері національної безпеки України; б) реалізації державної політики у сфері державних органів у сфері національної безпеки України.
 - 1.2. Повноваження Президента України, які стосуються: а) формування державної політики у сфері державних органів у сфері національної безпеки України; б) реалізації державної політики у сфері державних органів у сфері національної безпеки України.

2. Заповніть таблицю щодо порядку введення в Україні воєнного стану

Ініціювання введення воєнного стану в Україні	Прийняття рішення про введення воєнного стану в Україні	Затвердження рішення про введення воєнного стану в Україні	Правові наслідки (набрання чинності, оголошення, оприлюднення)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року № 2411-VI.
3. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
4. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264-XII.

6. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861-VI.

7. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794-VII.

8. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 квітня 1998 року № 183/98-ВР.

9. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 року № 2229-XII.

10. Закон України «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1991 року № 1934-XII.

11. Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 року № 876-VII.

12. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII.

13. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 року № 661-IV.

14. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року № 4572-VI.

15. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.

16. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1052 «Про затвердження Положення Про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».

18. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020.

19. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 21 березня 2021 року № 121/2021.

20. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію кібербезпеки України» від 26 серпня 2021 року № 447/2021.

21. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України» від 18 червня 2021 року № 473/2021.

22. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» від 20 серпня 2021 року № 473/2021.

II. Теоретичні джерела:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.

2. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
3. Державне управління національною безпекою: соціально-економічне забезпечення : монографія / Домбровська С. М., Шведун В. О., Рубан А. В. Х.: НУЦЗУ. 2022. 221 с.
4. Іськів І. Я. Державна політика у сфері забезпечення національної безпеки України : дис. ... доктор філософії : 281 «Публічне управління та адміністрування» / Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир, 2023. 215 с.
5. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.
6. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засад : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.
7. Нікіфоренко В. С. Особливості державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону. *Юридичний бюлетень*. 2019. Вип. 11. Частина 1. С. 328–335.
8. Ситник Г. П. Державне управління національною безпекою України : монографія. Київ : Вид-во НАДУ, 2004. 408 с.
9. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник К.: НАДУ, 2012. 544 с.
10. Чижов Д. А. Характеристика державної політики України щодо забезпечення та реалізації прав і свобод людини у сфері національної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 50–53.

Семінарсько-практичне заняття № 4

ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

І. Питання для обговорення:

1. Поняття державної таємниці та її значення у сфері забезпечення національної безпеки України.
2. Віднесення інформації до державної таємниці та доступ (допуск) до неї.
3. Державна політика щодо охорони державної таємниці.
4. Кримінально-правова охорона державної таємниці:
 - 4.1. Державна зрада (ст. 111 КК України).
 - 4.2. Шпигунство (ст. 114 КК України).
 - 4.3. Розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України).
 - 4.4. Втрата документів, що містять державну таємницю (ст. 329 КК України).
5. Наслідки передачі (розголошення) та втрати відомостей, що становлять державну таємницю, для національної безпеки України.

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які є правовою основою державної політики у сфері охорони державної таємниці.
2. Назвіть закон України, який регламентує нормативне визначення поняття «державна таємниця».
3. У якому нормативно-правовому акті міститься вся сукупність інформації, що належить до державної таємниці?
4. Дайте визначення поняттям «інформація», «інформація з обмеженим доступом» та «державна таємниця».
5. Яка інформація не відноситься до державної таємниці?
6. Кому з суб'єктів може бути наданий допуск до державної таємниці.
7. Назвіть грифи секретності відомостей, що становлять державну таємницю.
8. Дайте визначення поняттю «державний експерт з питань таємниць».
9. Назвіть нормативно-правовий акт з вказівкою на конкретні статті, який регламентує кримінальну відповідальність за збирання/передачу/розголошення/втрату відомостей, що становлять державної таємниці.
10. Перелічіть наслідки (потенційні/реальні) передачі (розголошення) та втрати відомостей, що становлять державну таємницю, для національної безпеки України.

III. Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю відомостей про кримінально-правову охорону відомостей, що становлять державну таємницю

Вид та назва документа, що регламентує кримінальну відповідальність	Суб'єкт прийняття документа	Стаття, яка регламентує кримінальну відповідальність	Основні положення (зміст статті)	Суб'єкт кримінальної відповідальності

2. Схематично відобразіть:

- 2.1. Компетенцію державних органів у сфері охорони державної таємниці;
- 2.2. Компетенцію органів місцевого самоврядування у сфері охорони державної таємниці.

3. У вигляді таблиці відобразіть критерії відмежування державної зради (ст. 111 КК України) від шпигунства (ст. 114 КК України).

IV. Тематика наукового повідомлення (доповіді): «Повідомлення (розголошення) та втрата відомостей, що становлять державну таємницю як загроза національній безпеці України».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
3. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.
4. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII.
5. Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року № 3855-XII.
6. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI.
7. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.
8. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.
9. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861-VI.
10. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794-VII.
11. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 квітня 1998 року № 183/98-ВР.
12. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 року № 2229-XII.
13. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року 280/97-ВР.
14. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
15. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020.
16. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію кібербезпеки України» від 26 серпня 2021 року № 447/2021.
17. Указ Президента України «Про Перелік посадових осіб, на яких покладається виконання функцій державного експерта з питань таємниць» від 19 травня 2020 року № 190/2020.
18. Наказ Служби безпеки України від 23 грудня 2020 року № 383 «Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю».

II. Теоретичні джерела:

11. Біленчук П. Д. Правові засади інформаційної безпеки України : монографія / П. Д. Біленчук, Л. В. Борисова, І. М. Неклонський., В. О. Собина ; за ред. П. Д. Біленчука. Харків, 2018. 289 с.

12. Вислоцька Т. Ю. Кримінально-правова охорона таємниці в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 275 с.
13. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.
14. Калянов Д. П., Михайлуца М. І. Кримінально-правові аспекти юридичної відповідальності за розголошення державної таємниці як злочину у сфері охорони державної таємниці. *Науковий Вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 2. Том 2. С. 143–146.
15. Кончук Н. С. Кримінальна відповідальність за державну зраду : дис. ... канд. юрид. наук. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. 218 с.
16. Корченко О. Г. Оцінювання шкоди національній безпеці України у разі витоку державної таємниці : монографія / О. Г. Корченко, О. Є. Архипов, Ю. О. Дрейс. К.: наук.-вид. центр НА СБ України, 2014. 332 с.
17. Нападівська Л. В. Національна безпека України у глобальному контексті. *Безпека життєдіяльності*. 2009. № 4. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6cff08fc-8539-4d08-863a-15f9847436a0/content>.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
19. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.
20. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засад : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.
21. Олійник В. Понятійні проблеми інституту державної таємниці. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 4. С. 129–135.
22. Пастернак М. С. Розмежування складів злочину, передбачених ст. 328 «Розголошення державної таємниці» і ст. 329 «Втрата документів, що містять державну таємницю» КК України. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2018. № 2 (28). С. 20–27.
23. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.
24. Севрецький І. В. Лебідь С. В. Шпигунство: поняття та склад злочину. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2018. № 2 (11). С. 103–115.
25. Семенюк О. Об'єкт злочинів у сфері охорони державної таємниці. *Юридична Україна*. 2016. № 7-8. С. 56–63.
26. Сергійчук В. В. Розголошення державної таємниці: кримінально-правова та кримінологічна характеристика : дис. ... канд. юрид. наук. Львів : Класичний приватний університет, 2020. 257 с.

27. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

28. Тихомиров Д. О. Засади державної політики у сфері безпеки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 91–96.

Семінарсько-практичне заняття № 5

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

1. Поняття кримінально-правової охорони національної безпеки України.
2. Кримінальна відповідальність за посягання на конституційний лад України та державну владу (ст. 109 КК України).
3. Кримінальна відповідальність за посягання на територіальну цілісність і недоторканість України (ст. 110 КК України).
4. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність (ст. 111-1 КК України).
5. Кримінальна відповідальність за вчинення диверсії (ст. 113 КК України).

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть нормативно-правовий акт, який регламентує кримінальну відповідальність за посягання на основи національної безпеки України.
2. Дайте визначення поняттям «конституційний лад України», «державна влада», «територіальна цілісність держави» та «територіальна недоторканість держави».
3. Назвіть конституційні положення, які регламентують територіальну цілісність і недоторканість України.
4. Назвіть види колабораціонізму (колабораційної діяльності).
5. Хто є суб'єктом кримінальної відповідальності за вчинення посягання на конституційний лад України та державної влади (ст. 109 КК України)?
6. Хто є суб'єктом кримінальної відповідальності за вчинення посягання на територіальну цілісність і недоторканість України (ст. 110 КК України)?
7. Хто є суб'єктом кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність (ст. 111-1 КК України)?
5. Хто є суб'єктом кримінальної відповідальності за вчинення диверсії (ст. 113 КК України)?

III. Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю відомостей про склад кримінального правопорушення, що посягає на конституційний лад України та державну владу (ст. 109 КК України)

Об'єкт кримінального правопорушення	Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення	Суб'єкт кримінального правопорушення	Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення
-------------------------------------	--	--------------------------------------	---

--	--	--	--

2. Заповніть таблицю відомостей про склад кримінального правопорушення, що посягає на територіальну цілісність і недоторканість України (ст. 110 КК України)

Об'єкт кримінального правопорушення	Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення	Суб'єкт кримінального правопорушення	Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення

3. Заповніть таблицю відомостей про склад колабораційної діяльності (ст. 111 КК України)

Об'єкт кримінального правопорушення	Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення	Суб'єкт кримінального правопорушення	Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення

4. Заповніть таблицю відомостей про склад диверсії (ст. 113 КК України)

Об'єкт кримінального правопорушення	Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення	Суб'єкт кримінального правопорушення	Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
3. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.
4. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.
5. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.

II. Теоретичні джерела:

1. Афанасенко С. І., Стойков І. М. Злочини проти основ національної безпеки України, що посягають на відносини у політичній сфері. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 3. С. 54–56.
2. Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації) : монографія.

3-тє вид. переробл. та доп. Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2014. 240 с.

3. Батраченко Т. С. Колабораційна діяльність в умовах війни: поняття та кримінальна відповідальність за протиправні дії. 2023. С. 73–97.

4. Демидова Л. М. Кримінально-правова охорона національної безпеки України: терористичний акт : монографія / Л. М. Демидова, О. С. Попович ; за заг. ред. Л. М. Демидової. Харків : Право, 2021. 400 с.

5. Карчевський М. В. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки України : монографія ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. 528 с.

6. Кваліфікація окремих кримінальних правопорушень проти воєнної безпеки України : навчальний посібник / А. Є. Фоменко, О. С. Юнін, В. С. Березняк, В. В. Шаблистий та ін. Київ : Алерта, 2023. 532 с.

7. Лисько Т. Д., Літвінчук Б. С. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність: аналіз судової практики. *Наукові праці Національного авіаційного університету*. Серія : Повітряне і космічне право. 2023. С. 178–185.

8. Мадрига Т., Борецький О. сучасні форми колабораціонізму та їх вплив на національну безпеку. *Вісник Прикарпатського університету*. Серія : Політологія. 2024. Випуск 18. С. 209–218.

9. Мошняга Л. В. Зміст об'єкта злочину, передбаченого статтею 109 Кримінального кодексу України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 5. С. 110–114.

10. Мошняга Л. В., Дідюк І. Л., Присяч Н. Д. Об'єктивна сторона злочинів проти конституційних основ національної безпеки: актуальні питання вдосконалення ознак. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 247–252.

11. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

12. Рубашенко М. А. Кримінальна відповідальність за посягання на територіальну цілісність і недоторканість України : монографія. Х.: Право, 2016. 288 с.

13. Рубашенко М. А. Кримінально-правова класифікації колабораційної діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 501–506.

14. Топчій В. В. Проблеми кваліфікації злочинів проти територіальної цілісності та недоторканості: практичний аспект. *Правові новели*. 2018. № 6. С. 162–166.

15. Чорний Р. Л. Злочини проти основ національної безпеки за кримінальним правом України : монографія. Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. і права, 2018. 525 с.

16. Чорний Р. Л. Проблеми поняття злочинів, передбачених у Розділі І Особливої частини КК України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. Вип. 2. С. 346–357.

17. Чорний Р. Проблеми кримінально-правової охорони національної безпеки України. *Право України*. 2013. № 10. С. 257–264.

18. Чуваков О. А. Злочини проти основ національної безпеки України:

проблеми кримінально-правової теорії і практики : монографія. Одеса : Фенікс, 2017. 362 с.

Семінарсько-практичне заняття № 6

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБ'ЄКТИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

I. Питання для обговорення:

1. Поняття та види об'єктів критичної інфраструктури.
2. Віднесення об'єктів до об'єктів критичної інфраструктури.
3. Реєстр об'єктів критичної інфраструктури.
4. Паспортизація об'єктів критичної інфраструктури.
5. Моніторинг рівня безпеки об'єктів критичної інфраструктури.

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які є правовою основою захисту об'єктів критичної інфраструктури.
2. Дайте визначення поняттям «об'єкт критичної інфраструктури», «критична інфраструктура» та «сектор критичної інфраструктури».
3. Назвіть нормативно-правовий акт, які регламентує порядок категоризації об'єктів критичної інфраструктури.
4. Назвіть критерії віднесення об'єктів до об'єктів критичної інфраструктури.
5. Назвіть нормативно-правовий акт, які регламентує порядок включення об'єктів до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури.
6. З якою метою ведеться Реєстр об'єктів критичної інфраструктури?
7. Хто є користувачами Реєстру об'єктів критичної інфраструктури?
8. Які правові наслідки присвоєння об'єкту критичної інфраструктури унікального реєстрового номера?
9. Назвіть нормативно-правовий акт, які регламентує порядок паспортизації об'єктів критичної інфраструктури.
10. Які відомості містяться у паспорті безпеки на об'єкт критичної інфраструктури.

III. Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю відомостей про загрози об'єктам критичної інфраструктури

Назва загрози	Вид загрози	Наслідки впливу на об'єкт критичної інфраструктури

2. Схематично відобразіть послідовність (поетапність) віднесення об'єкта до об'єкта критичної інфраструктури.

3. Заповніть таблицю відомостей про сектори критичної інфраструктури та секторальні органи у сфері їх захисту

Сектор критичної інфраструктури	Секторальний орган у сфері захисту критичної інфраструктури

IV. Тематика наукового повідомлення (доповіді): «Загрози критичній інфраструктурі».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
3. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18 січня 2001 року № 2245-III.
4. Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16 листопада 2021 року № 1882-IX.
5. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII.
6. Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року № 3855-XII.
7. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI.
8. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від № 2163-VIII.
9. Закон України «Про публічні електронні ресурси» від 18 листопада 2021 року № 1907-IX.
10. Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII.
11. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.
12. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 року № 1109 «Порядок віднесення об'єктів до критичної інфраструктури».
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 року № 1109 «Перелік секторів критичної інфраструктури».
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2022 року № 415 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступу та надання інформації з нього».
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року № 818 «Деякі питання паспортизації об'єктів критичної інфраструктури».

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 року № 821 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу рівня безпеки об'єктів критичної інфраструктури».

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 року № 1109 «Методика категоризації об'єктів до критичної інфраструктури».

19. Наказ Адміністрації Державної Служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 15 січня 2021 року № 3 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо категоризації об'єктів критичної інфраструктури».

II. Теоретичні джерела:

1. Суходоля О. М. Захист критичної інфраструктури в умовах гібридної війни: проблеми та пріоритети державної політики України. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 3. С. 62-76.

2. Бірюков Д. С., Кондратов С. І. Стратегія захисту критичної інфраструктури в системі національної безпеки держави. *Стратегічні пріоритети*. 2012. Вип. 3. С. 107–113.

3. Бобро Д. Г. Методологія оцінки рівня критичності об'єктів критичної інфраструктури. *Стратегічні пріоритети*. 2016. Вип. 3 (40). С. 77–85.

4. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.

5. Герасименко О. М. Критична інфраструктура України як предмет наукового пізнання: теоретичний аспект. *Науковий Вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Випуск 85. Частина 4. С. 42–49.

6. Гнатюк С. О., Сейлова Н. А., Сидоренко В. М. Універсальна модель даних для формування переліку об'єктів критичної інформаційної інфраструктури держави. *Ukrainian Scientific Journal of Information Security*. 2017. Vol. 23. Issue 2. P. 80–91.

7. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

8. Єрменчук О.П. Основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи: досвід для України : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 180 с.

9. Єрменчук О. П. Складові національної інфраструктури. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 4. С. 109–115.

10. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні : зб. міжнар. експерт. нарад / упоряд. Д. С. Бірюков, С. І. Кондратов ; за заг. ред. О. М. Суходолі. К. : НІСД. 2016. 176 с.

11. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.

12. Рубан А. В. Розвиток державної політики щодо забезпечення національної безпеки. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія «Державне управління». 2019. Вип. 1 (10). С. 60–64.

13. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

14. Солопова І. В. Правові умови захисту об'єктів критичної інфраструктури в Україні: проблеми та перспективи. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. № 2. С. 119–125.

15. Уряднікова І. В., Заплатинський В. М. Наукові підходи до визначення терміну «критична інфраструктура». *Вісті Донецького гірничого інституту*. 2020. № 2 (47). С. 184–193.

16. Франчук В. І., Пригунов П. Я., Мельник С. І., Безпека об'єктів критичної інфраструктури в Україні: організаційно-нормативні проблеми та підходи. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 3 (13). С. 142–148.

Семінарсько-практичне заняття № 7

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, мета та завдання державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.
2. Напрями державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.
3. Принципи та засади державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.
4. Особливості державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, особливого періоду.
5. Національна система захисту критичної інфраструктури.

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які є правовою основою державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.
2. Дайте визначення поняттю «державна політика у сфері захисту критичної інфраструктури».
3. Дайте визначення поняттю «принципи державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури».
4. Дайте визначення поняттям «особливий період», «воєнний стан» та «надзвичайний стан».
5. Назвіть нормативно-правовий акт, який регламентує нормативне визначення поняття «особливий період».
6. Назвіть нормативно-правовий акт, який регламентує нормативне визначення поняття «воєнний стан».
7. Назвіть нормативно-правовий акт, який регламентує нормативне визначення поняття «надзвичайний стан».

8. Назвіть рівні управління національною системою захисту критичної інфраструктури.

III. Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю відомостей про засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки та зовнішньої політики України, що є основою формування державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури (на основі аналізу положень закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року № 2411-VI)

Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки	Засади зовнішньої політики

2. Заповніть таблицю відомостей щодо захисту та забезпечення стійкості критичної інфраструктури (на основі аналізу положень Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 року № 825-р «Про затвердження Національного плану захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури»)

Стратегічна ціль	Завдання для її досягнення

IV. Тематика наукового повідомлення (доповіді): «Міжнародне співробітництво у сфері захисту критичної інфраструктури».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року № 2411-VI.
3. Закон України «Про оборону» від 6 грудня 1991 року № 1932-XII.
4. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
5. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.
6. Закон України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX.
7. Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16 листопада 2021 року № 1882-IX.
8. Закон України «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання» № 2064-III від 19 жовтня 2000 року.
9. Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року № 3855-XII.

10. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.

11. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.

12. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020.

13. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 21 березня 2021 року № 121/2021.

14. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України» від 18 червня 2021 року № 473/2021.

15. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» від 20 серпня 2021 року № 473/2021.

16. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію кібербезпеки України» від 26 серпня 2021 року № 447/2021.

17. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 року № 825-р «Про затвердження Національного плану захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури».

II. Теоретичні джерела:

9. Азаров С. І., Сидоренко В. Л., Єременко С. А., Пруський А. В., Демків А. М. Захист критичної інфраструктури в умовах надзвичайних ситуацій : монографія; за заг. ред. П. Б. Волянського. Київ, 2021. 375 с.

2. Бобро Д. Г., Іванюта С. П., Кондратов С. І., Суходоля О. М. Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури України: аналіт. доп. за заг. ред. О. М. Суходолі. К.: НІСД, 2019. 224 с.

3. Бойко О. Державна політика та державне управління у сфері захисту критичної інфраструктури. *Науковий вісник : Державне управління*. 2024. № 2(16). С. 137–156.

4. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.

5. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

6. Державне управління національною безпекою: соціально-економічне забезпечення : монографія / Домбровська С. М., Шведун В. О., Рубан А. В. Х.: НУЦЗУ. 2022. 221 с.

7. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні : зб. матеріалів міжнар. експерт. нарад. Упоряд. Д. С. Бірюков, С. І Кондратов ; за заг. ред. О. М. Суходолі. К. : НІСД, 2016. 176 с.

8. Іськів І. Я. Державна політика у сфері забезпечення національної безпеки України : дис. ... доктор філософії : 281 «Публічне управління та адміністрування» / Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир, 2023. 215 с.

9. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.

10. Рубан А. В. Розвиток державної політики щодо забезпечення національної безпеки. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія «Державне управління». 2019. Вип. 1 (10). С. 60–64.

11. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

12. Ситник Г. П. Державне управління національною безпекою України : монографія. Київ : Вид-во НАДУ, 2004. 408 с.

13. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник К.: НАДУ, 2012. 544 с.

14. Страхніцький Я. О. Особливості сучасної державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури в умовах війни в Україні. *Modernization of the system of public management and administration in Ukraine : the experience of the Republic of Latvia : Scientific monograph*. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С. 115–142.

15. Тихомиров Д. О. Засади державної політики у сфері безпеки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 91–96.

16. Франчук В. І., Пригунов П. Я., Мельник С. І. Безпека об'єктів критичної інфраструктури в Україні: організаційно-нормативні проблеми. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 3 (13). С. 142–148.

Семінарсько-практичне заняття № 8

СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

І. Питання для обговорення:

1. Поняття та види суб'єктів державної політики у сфері національної безпеки України.

2. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України як уповноважений орган у сфері захисту критичної інфраструктури України.

3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій як суб'єкт державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.

4. Служба безпеки України як суб'єкт державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.

5. Оператори критичної інфраструктури як суб'єкти державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.

II. Контрольні запитання:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які визначають правовий статус суб'єктів державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.
2. Назвіть нормативно-правовий акти, який визначає правовий статус уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України.
3. Дайте визначення поняттю «суб'єкти державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури».
4. Назвіть суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури.
5. Назвіть процедуру призначення на посаду голови Служби безпеки України.
6. Дайте визначення поняттю «функціональні органи у сфері захисту критичної інфраструктури».
7. Дайте визначення поняттю «секторальні органи у сфері захисту критичної інфраструктури».
8. Дайте визначення поняттю «оператор критичної інфраструктури».

III. Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю щодо повноважень функціональних органів у сфері захисту критичної інфраструктури

Функціональні органи у сфері захисту критичної інфраструктури	Повноваження

2. Заповніть таблицю щодо повноважень секторальних органів у сфері захисту критичної інфраструктури

Секторальні органи у сфері захисту критичної інфраструктури	Повноваження

- ## **IV. Тематика наукового повідомлення (доповіді): «Система захисту критичної інфраструктури в умовах воєнного стану».**

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року № 2411-VI.
3. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
4. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264-XII.

6. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861-VI.
7. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794-VII.
8. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 квітня 1998 року № 183/98-ВР.
9. Закон України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» від 23 лютого 2006 року № 3475-IV.
10. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 року № 2229-XII.
11. Закон України «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1991 року № 1934-XII.
12. Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 року № 876-VII.
13. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII.
14. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 року № 661-IV.
15. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року № 4572-VI.
16. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.
17. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1052 «Про затвердження Положення Про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».
19. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020.
20. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 21 березня 2021 року № 121/2021.
21. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію кібербезпеки України» від 26 серпня 2021 року № 447/2021.
22. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України» від 18 червня 2021 року № 473/2021.
23. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» від 20 серпня 2021 року № 473/2021.

II. Теоретичні джерела:

1. Азаров С. І., Сидоренко В. Л., Єременко С. А., Пруський А. В., Демків А. М. Захист критичної інфраструктури в умовах надзвичайних ситуацій : монографія; за заг. ред. П. Б. Волянського. Київ, 2021. 375 с.
2. Бобро Д. Г., Іванюта С. П., Кондратов С. І., Суходоля О. М. Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури України: аналіт. доп. за заг. ред. О. М. Суходолі. К.: НІСД, 2019. 224 с.
3. Бойко О. Державна політика та державне управління у сфері захисту критичної інфраструктури. *Науковий вісник* : Державне управління. 2024. № 2(16). С. 137–156.
4. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.
5. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
6. Державне управління національною безпекою: соціально-економічне забезпечення : монографія / Домбровська С. М., Шведун В. О., Рубан А. В. Х.: НУЦЗУ. 2022. 221 с.
7. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні : зб. матеріалів міжнар. експерт. нарад. Упоряд. Д. С. Бірюков, С. І Кондратов ; за заг. ред. О. М. Суходолі. К. : НІСД, 2016. 176 с.
8. Зубко Г. Ю. Система суб'єктів реалізації державної інфраструктурної політики України. *Правові новели*. 2020. № 11. С. 166–178.
9. Іськів І. Я. Державна політика у сфері забезпечення національної безпеки України : дис. ... доктор філософії : 281 «Публічне управління та адміністрування» / Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир, 2023. 215 с.
10. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.
11. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
12. Ситник Г. П. Державне управління національною безпекою України : монографія. Київ : Вид-во НАДУ, 2004. 408 с.
13. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник К.: НАДУ, 2012. 544 с.
14. Страхніцький Я. О. Особливості сучасної державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури в умовах війни в Україні. *Modernization of the system of public management and administration in Ukraine : the experience of the Republic of Latvia : Scientific monograph*. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С. 115–142.

16. Тихомиров Д. О. Засади державної політики у сфері безпеки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 91–96.

17. Франчук В. І., Пригунов П. Я., Мельник С. І. Безпека об'єктів критичної інфраструктури в Україні: організаційно-нормативні проблеми. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 3 (13). С. 142–148.

Семінарсько-практичне заняття № 9

РІВНІ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА РЕЖИМИ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ. МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

I. Питання для обговорення:

1. Рівні управління національною системою захисту критичної інфраструктури.

2. Режими функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури.

II. Контрольні запитання:

1. Дайте визначення поняттю «національна система захисту критичної інфраструктури».

2. Назвіть нормативно-правовий акт, який визначає рівні управління національною системою захисту критичної інфраструктури.

3. Назвіть нормативно-правовий акт, який визначає режими функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури.

III. Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.

2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII.

3. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020.

IV. Теоретичні джерела:

1. Бірюков Д. Концепція захисту критичної інфраструктури як елемент загальноєвропейської безпекової політики. *Наукові записки інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2018. Вип. 6 (68). С. 106–115.

2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с.

3. Державне управління національною безпекою: соціально-економічне забезпечення : монографія / Домбровська С. М., Шведун В. О., Рубан А. В. Х.: НУЦЗУ. 2022. 221 с.

4. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні : зб. міжнар. експерт. нарад / упоряд. Д. С. Бірюков, С. І. Кондратов ; за заг. ред. О. М. Суходолі. К. : НІСД. 2016. 176 с.
5. Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. наук. статей [матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка, м. Харків, 19 трав. 2023 р.]. Харків, 2023. 120 с.
6. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засад : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.
7. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
8. Теленик С. С. Державна система захисту критичної інфраструктури України: концептуальні засади адміністративно-правового регулювання. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 602 с.